

Hoe werkt klassieke conditionering precies?

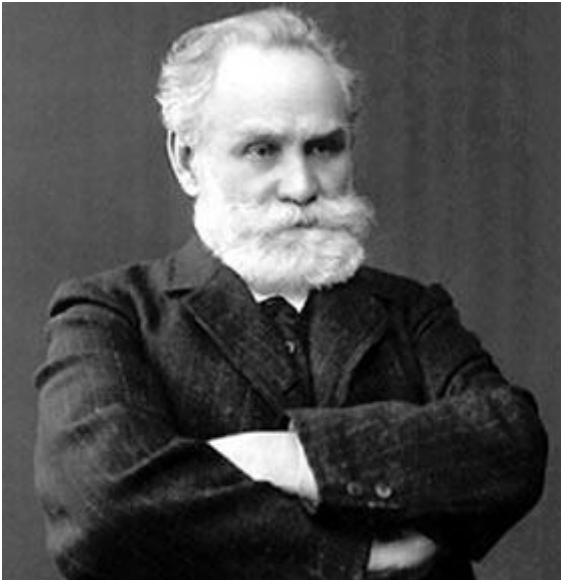
Operante versus klassieke conditionering

Honden leren op dezelfde manier als mensen. Ze leren door middel van consequenties en door middel van associaties.

De meesten van ons zijn wel bekend met operante conditionering: een hond laat bepaald gedrag zien en krijgt een beloning. Deze hond heeft geleerd wat er gebeurt als gevolg van zijn gedrag en past zijn gedrag daarop aan. Is de consequentie van zijn gedrag prettig of vervelend? Het gedrag zal respectievelijk toenemen of afnemen. Bij operante conditionering is de hond zelf actief, hij moet actie ondernemen = operant. Hij springt tegen de deur, de deur gaat open. Hij komt naar je toe en krijgt een beloning.

Bij klassieke conditionering hoeft een hond zelf niet iets te doen, het gaat als het ware vanzelf. Het betreft een onvrijwillige reflex, iets wat 'automatisch' gebeurt. Met deze vorm van conditionering kun je emoties en daardoor ook gedrag beïnvloeden d.m.v. het leggen van associaties. In dit artikel leggen we je uit hoe het werkt en hoe je het kunt toepassen bij jouw hond. Het lijkt simpel, maar het is alles behalve dat!

Het belletje van Pavlov

Als kind nam mijn moeder me altijd mee naar de weekmarkt. Een plek met veel geuren. Op afstand kon ik de viskraam al ruiken. Maar mijn lievelingskraam was natuurlijk de snoepkraam, ik mocht daar altijd iets lekkers uitkiezen. Wanneer ik nu over een markt loop en vis ruik, krijg ik een blij gevoel van binnen en snak naar treddrop of een snoepketting. Wie had ooit gedacht dat vis en snoep met elkaar geassocieerd zouden worden? Pavlov!

Pavlov (psycholoog, 1849-1936) ontdekte iets bijzonders. Hij ontdekte dat je gedrag kunt beïnvloeden door een neutrale stimulus te associëren met een stimulus die al automatisch voor een reflex zorgt (men noemt dit de ongeconditioneerde stimulus). Pavlov ontdekte dit in eerste instantie bij toeval. Het viel hem op dat de honden in zijn lab begonnen te kwijlen bij het zien van een van zijn medewerkers. Deze medewerker was degene die de honden iedere dag voerde. De honden

kwijlden al bij zijn binnenkomst, terwijl er nog geen voer in zicht was! Pavlov vond dit opmerkelijk en is dit vervolgens gaan onderzoeken.

Pavlov nam 2 prikkels: een ongeconditioneerde stimulus (voer -> kwijlen) en een neutrale stimulus (belletje).

Pavlov liet het belletje rinkelen en toonde vervolgens voer aan de hond, de hond kwijlde bij het zien van het voer.

Dit werd een aantal keren herhaald, zodat de hond het belletje met het voer kon gaan associëren. Vervolgens rinkelde Pavlov het belletje (in afwezigheid van voer) en de hond ging kwijlen, want belletje=voer.

Hoe pas je het zelf toe?

Je gaat te werk in 3 stappen.

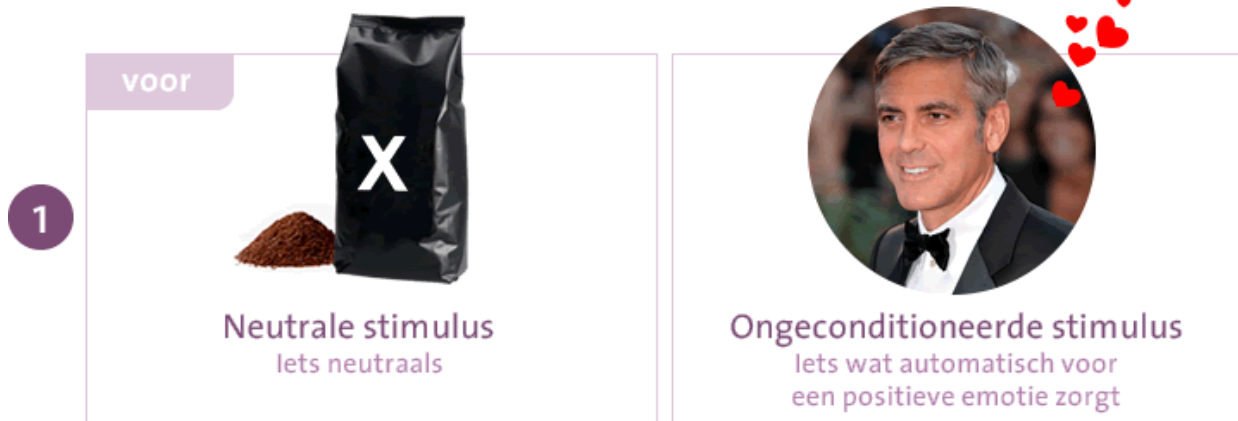
1. Voordat je gaat conditioneren

Ongeconditioneerde stimulus: ten eerste hebt je iets nodig wat van nature, automatisch voor een positieve emotie zorgt. In veel gevallen betreft dat iets lekkers, maar het kan ook iets anders leuk zijn.

Laten we als voorbeeld George Clooney nemen. 😊

Neutrale stimulus: ten tweede heb je iets nodig wat neutraal is. Iets waar nóg geen emotie mee gepaard gaat. We nemen een nieuw koffiemark, merk X. Nog nooit gedronken, dus we hebben er nog geen associatie mee of het lekker is of niet. Wanneer je het in de supermarkt ziet staan, loop je er ook gewoon voorbij. Onbekend is onbemind.

Klassieke conditionering in 3 stappen

2. Het conditioneren

Tijdens het conditioneren ga je het onbekende koffiemark (neutrale stimulus) koppelen aan iets wat automatisch een prettig gevoel geeft (ongeconditioneerde stimulus). In ons voorbeeld koppelen we het onbekende koffiemark aan George Clooney. Er ontstaat dan een associatie tussen deze twee stimuli. De neutrale stimulus (koffie) verandert na een aantal herhalingen in een geconditioneerde stimulus.

3. Na het conditioneren

Na het leerproces zal de geconditioneerde stimulus (koffie) ook zonder de ongeconditioneerde stimulus (George) een prettig gevoel opleveren.

Wanneer je nu in de supermarkt loopt en dat ene merk koffie ziet staan, dan roept het nu wél een emotie op. Je denkt aan die diepbruine ogen van George en wilt nu dat nieuwe merk koffie wel proberen.

3

Pavlov is always sitting on your shoulder

Dit is een bekende uitspraak van dierentrainer Bob Bailey. Het betekent dat klassieke conditionering altijd aanwezig is, we kunnen er niet aan ontsnappen. Bewust of onbewust worden verbanden gelegd en associëren mensen en dieren prikkels (stimuli) met elkaar door ervaringen die ze opdoen.

Een aantal voorbeelden:

Een hond die voor het eerst naar een dierenkliniek gaat, is niet bang voor de dierenarts. Het is een neutrale plek. Wanneer de hond die eerste keer meteen een vervelende behandeling moet ondergaan, zal hij de volgende keer bij het zien van de dierenarts gaan bibberen van angst.

Je kunt zelf je hond niet uitlaten en een vriendin biedt aan te helpen. Tijdens de wandeling langs een weiland loopt je hond per ongeluk tegen een stroomdraad aan. Je hond is vanaf dat moment bang voor je vriendin. Je hond heeft de associatie gelegd tussen de stroomschok en de vriendin.

Wanneer je je schoenen aandoet, begint je hond uitbundig om je heen te springen. "We gaan wandelen!"

Muziek kan bij mensen ook bepaalde emoties en gedragingen oproepen. Je hoort een paar straten verderop het deuntje van de ijscoman. Wie krijgt er dan niet de neiging om meteen geld te zoeken en naar buiten te rennen? Twee bolletjes Malaga met slagroom graag!

Prikkels, stimuli kunnen van diverse aard zijn. Dit kan een bepaalde plek zijn, een handeling, een voorwerp, een geluid, een geur, een bepaald persoon. Er kunnen onbewust allerlei verbanden worden gelegd tussen verschillende prikkels.

Onbedoeld de fout in met counter-conditionering

Stel je wilt je hond leren dat het knippen van nagels helemaal niet eng is. Je plan is om het knippen van de nagels (enge stimulus) te associëren met iets lekkers, bijvoorbeeld zalm (ongeconditioneerde stimulus). Je past dan counter-conditionering toe.

De volgorde is nu van groot belang! Hoe kun je de juiste, positieve associatie leggen? Eigenlijk werkt het hier hetzelfde zoals het hierboven staat beschreven met het onbekende koffiemark en George. Echter is er nu geen sprake van een neutrale stimulus, maar van een enge stimulus.

Counter-conditionering

Afbeelding: George kan niet alleen koffie goed aan de man brengen, maar ook jouw angst voor spinnen wegnemen.

Wat de meesten zullen doen is de hond TIJDENS het knippen van de nagels de zalm geven. Echter dan is er géén sprake van counter-conditionering. De hond zal wel afgeleid worden door de zalm, maar zal hoogstwaarschijnlijk geen associatie leggen tussen nagels knippen en zalm.

Wanneer je de zalm laat zien VOORDAT je de nagels gaat knippen, dan bestaat de kans dat de hond een onprettige associatie gaat ontwikkelen met betrekking tot de zalm. Wanneer hij de volgende keer zalm ruikt, wordt hij bang want zijn nagels zullen zo wel geknipt worden.

Zo geven mensen hun hond bijvoorbeeld een gevulde Kong voordat ze van huis gaan. Dan kan de hond zichzelf goed bezig houden wanneer hij alleen is. Echter kan de Kong een negatieve associatie krijgen voor de hond. Op een gegeven moment wil hij de Kong niet meer, want Kong = lang alleen thuis moeten zijn = niet leuk. Je moet dus altijd goed blijven opletten wat er gebeurt en of Pavlov 'stiekem' meekijkt.

Hoe moet het dan wel?

Je laat éérst de enge prikkel zien, bijvoorbeeld de nagelknipper, op afstand. De hond ziet de nagelknipper, hij vindt het niet erg en hij voelt zich nog steeds veilig. Dit is van groot belang! De nagelknipper verdwijnt vervolgens weer uit beeld en PAS DAN geef je een stukje zalm.

Voor het goed opbouwen van counter-conditionering verwijzen we je graag naar de artikelen die staan vermeld op www.doggo.nl

Bron:

Dit artikel is geschreven door Debby van Dongen, eigenaar van Doggo.nl.